

Jaarplan 2023 – Rekenkamer Deventer

januari 2022

Jaarplan 2023

De rekenkamer ondersteunt de raad in haar controlerende taak door onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid. Ze onderzoekt of het gevoerde beleid ook daadwerkelijk tot de gewenste doelen heeft geleid, of dat op een efficiënte manier is gebeurd en binnen de daarvoor gestelde regels. Zij is ingesteld krachtens de Gemeentewet (artikel 81 en 182-185) en het juridisch kader is nader vastgelegd in een verordening.

In 2021 heeft de raad in Deventer besloten over de verordening van de rekenkamer. Hierin opgenomen staat dat naast het onderzoek gericht op de controlerende taak, ook onderzoek wordt gedaan ter ondersteuning van de kaderstellende taak van de raad.

De wet en de verordening bieden ruimte voor de rekenkamer om te bepalen hoe zij haar taken en werkwijze wil invullen. In dit jaarplan beschrijft de rekenkamer haar missie, visie en kernwaarden die vervolgens vertaald worden naar een aanpak voor het komende jaar.

De rekenkamer bestaat in Deventer uit vijf externe leden en wordt ondersteund door een secretaris. De bezetting van de rekenkamer is:

- Mw. K. van den Berg (voorzitter)
- Dhr. L.J. Mellema (extern lid)
- Dhr. B.J. Buiskool (extern lid)
- Mw. J. Bijlsma (extern lid)
- Mw. H. Jansen (extern lid)
- Dhr. L. Gerritsen (secretaris)

1. Missie en visie

De leden van de rekenkamer hebben gezamenlijk de navolgende missie en visie geformuleerd.

In een open dialoog met de raad en de burgers, draagt de rekenkamer door relevant en passend onderzoek bij aan de kwaliteit van het bestuur van de gemeente Deventer. De aanbevelingen en inzichten die voortvloeien uit de onderzoeken ondersteunen de raad in haar kaderstellende en controlerende taak en dragen bij aan een inhoudelijk, maatschappelijk debat binnen de gemeente.

Als leden van de rekenkamer beogen wij aan het einde van onze benoemingstermijn (2026) op verschillende beleidsterreinen knelpunten en vraagstukken inzichtelijk te hebben gemaakt. Wij streven ernaar om heldere en toegankelijk aanbevelingen te formuleren om deze knelpunten op te lossen. Een intensieve en open verstandhouding met de raad is daarin voor ons belangrijk. Wij doen onderzoek naar thema's die voor de raad en de burger belangrijk zijn. De vorm waarin wij onze bijdragen leveren, passen we aan op de behoefte van de raad en de context. Hierbij denken we aan een rapport met aanbevelingen, een mondelinge presentatie, maar ook een expertmeeting. Deze producten zijn altijd eenvoudig te vinden voor de inwoners van de gemeente Deventer

2. Kernwaarden

Uit de missie en visie vloeien een aantal kernwaarden voort. We beperken ons tot de kernwaarden die nog niet zijn beschreven in de Gemeentewet over de gemeentelijke verordening. Deze kernwaarden zijn leidend in hoe wij onze taak en rol als rekenkamer invullen.

1. Wij zijn omgevingsbewust

We gaan bestuurlijk sensitief te werk en sluiten aan bij de behoefte van de raad en de burgers van de gemeente Deventer. We weten wat er binnen en buiten de raad in de gemeente speelt. We volgen de activiteiten van de raad, bezoeken periodiek alle fracties, maken gebruik van officiële raadsdocumenten, B&W-stukken, begrotingen, jaarrekeningen, de lokale media en volgen de raadsvergaderingen.

Daarnaast houden we onze ogen en oren open voor wat er in de samenleving van Deventer gebeurt. We volgen actief het nieuws en staan open voor suggesties van burgers. We stimuleren betrokkenheid van raadsleden en burgers bij onze werkzaamheden, bijvoorbeeld door het inzetten van een klankbordgroep of een burgerpanel bij specifieke onderzoeken.

2. Wij zijn kritisch en gericht op leren

Ons onderzoek is altijd gericht op leren en het stimuleren van het lerende vermogen. Dit bepaalt ook onze onderwerpkeuze en onderzoeksmethodiek. Bij lerende onderzoeken passen constructieve onderzoeksaanpakken waar de onderzoeker samen met betrokkenen beleid evalueert.

Vanuit dit lerende perspectief streven we ernaar om zoveel mogelijk praktijkgericht onderzoek te doen waarbij de nadruk ligt op de uitvoering in de praktijk en het effect ervan op de inwoners. Hier horen ook alternatieve onderzoeksactiviteiten bij, zoals actieonderzoek, casus analyse en storytelling. Wat is de situatie van de burger, ondernemer, cliënt, patiënt, reiziger, kind, ouder etc., en wat betekent het gevoerde beleid voor hun specifieke situatie? Het perspectief van de belanghebbende, professional en gebruiker staat voorop. Dit levert niet per definitie input op over doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid, maar het benoemt dilemma's en knelpunten die zich voordoen als gevolg van het gekozen beleid.

Dit betekent ook dat de rekenkamer werkt aan haar eigen lerend vermogen. We organiseren dit via een interne leercyclus. Daarbij wordt elk onderzoeksproject intern geëvalueerd. Aandachtspunten daarbij zijn de kwaliteit van proces en product en de behandeling en doorwerking van aanbevelingen. De rekenkamer gaat in een opvolgsonderzoek na wat er met de overgenomen aanbevelingen is gedaan. Ook deze opvolgsonderzoeken worden benut in de interne leercyclus. Ook werken we aan onze eigen professionalisering door actief te participeren in opleiding en professionele netwerken. We houden actief contact met andere rekenkamers om wederzijds leren te bevorderen.

3. We richten ons op relevante thema's

De rekenkamer kiest, zoals in de Gemeentewet is opgenomen, haar eigen onderzoeksonderwerpen. Wij werken met een groslijst met ideeën die zijn aangedragen vanuit de gemeenteraad, de rekenkamer zelf en inwoners van de gemeente Deventer. We baseren onze keuze op de relevantie van het onderwerp. De relevantie van een onderwerp is groter naarmate:

- het beleid de inwoners meer raakt
- de risico's op ineffectiviteit, ondoelmatigheid en onrechtmatigheid groter zijn
- er grotere financiële of maatschappelijke belangen mee gemoeid zijn
- er meer informatie met het onderzoek kan worden gegenereerd
- het thema zich leent voor onderzoek door de Rekenkamer

Het toepassen van deze criteria kan er toe leiden dat sommige beleidsterreinen meer aandacht krijgen dan andere. Daarom blijft er altijd ruimte om voor een onderwerp te kiezen vanwege andere redenen dan in het voorgaande genoemd.

4. Onze output/ producten zijn toegankelijk en uitnodigend

We communiceren op een manier die aansluit bij de belevingswereld van raadsleden en inwoners van gemeente Deventer. De producten van de rekenkamer zijn goed leesbaar, begrijpelijk en bevatten zo weinig mogelijk vakjargon. Naast onderzoeksrapporten zijn er andere producten mogelijk, waarmee de toegankelijkheid, bruikbaarheid en relevantie van het onderzoek van de rekenkamer wordt vergroot. Voorbeelden hiervan zijn rekenkamerbrieven, artikelen, werkconferenties, kennissessies en informerende films.

5. We zijn transparant in onze werkwijze

De rekenkamer is zichtbaar en communiceert actief met raad, college en ambtelijke organisatie. De wijze van communiceren rondom de aankondiging van onderzoeken, bestuurlijk wederhoor en presentatie van het rapport aan de raad is duidelijk, transparant en afgestemd met raad, college en organisatie. Naast onderzoek sturen we met regelmaat een nieuwsbrief waarin we de raadsleden op de hoogte stellen van onze activiteiten of noemenswaardige ontwikkelingen in rekenkamerland.

We leggen onze doelen vast in een jaarplan, zodat op een later moment kan worden vastgesteld of de rekenkamer doelmatig en doeltreffend handelt. In een openbaar en onderbouwd jaarplan leggen wij vast welke onderwerpen wij onderzoeken en waarom. Wij communiceren actief over de opzet en uitvoering van een onderzoek met betrokkenen. In ons jaarverslag leggen we verantwoording af.

We zorgen dat het werk van de rekenkamer de inwoners van de gemeente Deventer bereikt. Op de website van de gemeente worden de activiteiten van de rekenkamer uitgelicht. Daarnaast worden de lokale media op de hoogte gesteld van de uitkomsten van de onderzoeken.

6. We streven naar kwalitatief hoogwaardig onderzoek.

De kwaliteit van ons onderzoek voldoet aan de in de beroepspraktijk geldende normen en wordt nader uitgewerkt in een onderzoeksprotocol.

3. Activiteiten

De voorgaande kernwaarden worden vertaald naar de volgende activiteiten.

Kernwaarden	Activiteiten
1. We zijn omgevingsbewust	<ol style="list-style-type: none">1. Leden van de rekenkamer volgen de raadsvergaderingen en zijn periodiek aanwezig bij een vergadering.2. De rekenkamer blijft in gesprek met de gemeenteraad over potentiële onderzoeksonderwerpen via een rondje fractie, een Forum of andere manieren.3. De rekenkamer presenteert tenminste één van haar rapporten op locatie (buiten het Stadhuis)
2. Wij zijn kritisch en gericht op leren	<ol style="list-style-type: none">1. Ieder afgerond onderzoekproject wordt intern en extern geëvalueerd.2. De rekenkamer heeft afspraken gemaakt met de auditcommissie over de monitoring van de aanbevelingen van de raad. In een jaarlijks overleg wordt de voortgang besproken.3. Leden van de rekenkamer participeren in opleiding, professionele netwerken en houden actief contact met andere rekenkamers om wederzijds leren te bevorderen.
3. We richten ons op relevante thema's	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer biedt jaarlijks ten minste twee onderzoeken aan de gemeenteraad aan.2. De rekenkamer houdt een groslijst van onderzoeksonderwerpen bij met ideeën die zijn aangedragen vanuit de rekenkamer zelf, de raad en inwoners van de gemeente Deventer. De groslijst is terug te vinden in de bijlage van dit document.3. In de periode 2021-2024 dient ten minste de helft van alle beleidsprogramma's uit de begroting aan bod te zijn geweest.
4. Onze output/ producten zijn toegankelijk en uitnodigend	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer brengt haar publicaties onder de aandacht van de raad en de samenleving door toegankelijke producten2. De rekenkamer experimenteert met andere vormen van presentatie om de toegankelijkheid, bruikbaarheid en relevantie van het onderzoek van de Rekenkamer te vergoten (rekenkamerbrieven, artikelen, werkconferenties, kennissessies en informerende films enz.).
5. We zijn transparant in onze werkwijze	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer legt haar doelen en activiteiten vast in een jaarplan en legt verantwoording af in een jaarverslag.2. Naast onderzoek wil de rekenkamer 3x per jaar een inspiratiebrief opstellen met noemenswaardige onderzoeken en ontwikkelingen in rekenkamerland.
6. We streven naar kwalitatief hoogwaardig onderzoek	<ol style="list-style-type: none">1. De rekenkamer evalueert haar onderzoeken en toetst de onderzoeken aan het opgestelde onderzoeksprotocol.

4. Onderzoeken 2023

In de onderstaande paragrafen wordt kort toegelicht welke onderzoeken de rekenkamer voornemens is om uit te voeren:

4.1 Regionale samenwerking en de Cleantech regio/Stedendriehoek

Gemeenteraden worden in toenemende mate geconfronteerd met regionale samenwerking. Het is voor raden niet eenvoudig de kaderstellende en controlerende rol taak op afstand uit te voeren. Evenals het bepalen van de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van in dit geval de gemeenschappelijke regeling. Als adviespartner van de gemeenteraad willen we graag ondersteuning bieden in het zo optimaal vervullen van de genoemde taken van de diverse gemeenteraden. Deventer heeft verschillende regionale samenwerking als de veiligheidsregio, omgevingsdienst, GGD, PlusOV en Cleantech.

De rekenkamer heeft het voornemen om de regionale samenwerking te belichten aan de hand van de Cleantech regio / regio Stedendriehoek. Waarom is er gekozen voor deze regio? Wat levert de samenwerking op? Hoe kan de gemeenteraad invulling geven aan de kaderstellende en controlerende rol? De rekenkamer is de voorbereiding van dit onderzoek gestart in 2022 en bereidt dit onderzoek nu voor samen met rekenkamer(commis)sie(s) in de regio. De planning is om dit onderzoek in september 2023 aan te bieden aan de raad.

4.2 Klimaat- en energiebeleid

Het klimaatakkoord streeft naar een broeikasreductie van 95% in 2050 en van 49% in 2030. Het realiseren van deze doelen betekent iets voor de warmtevoorziening en elektriciteitsvoorziening. Hoe verwarmen we onze huizen en kantoren? Op welke manier wekken we de energie op? Hoe houden we het tegelijkertijd ook betaalbaar voor iedereen? Het klimaatvraagstuk gaat ook over mobiliteit, klimaatadaptie, energiearmoede en biodiversiteit. Kortom een complex vraagstuk, waar de gemeente een centrale rol in speelt.

Om bij te dragen aan de doelen uit het klimaatakkoord heeft de gemeente Deventer o.a. een Transitievisie warmte en een Energieplan opgesteld. Tegelijkertijd neemt de gemeente Deventer ook in regionaal verband deel aan de Regionale Energiestrategie West-Overijssel. In 2018 heeft de toenmalige rekenkamercommissies een onderzoek gedaan naar het klimaat- en energiebeleid van de gemeente Deventer. Een conclusie was dat ondanks de goede prestaties in de achterliggende periode de gemeente niet op koers lag om de doelstelling klimaatneutraal of energieneutraal in 2030 te halen.

De rekenkamer Deventer concludeert dat het onderwerp voldoet aan de gestelde criteria voor een relevant onderzoek. Het is een onderwerp dat maatschappelijk en financiële relevant is voor de inwoners van de gemeente Deventer. De rekenkamer voert eerst een verkenning uit om potentiële invalshoeken voor onderzoek in kaart te brengen en beslist op daarvan wat voor onderzoek zij gaat doen. Het onderzoek start in het eerste kwartaal van 2023.

4.3 Meetbaarheid van beleid

Beleid kan worden omschreven als het streven naar het bereiken van bepaalde doeleinden met bepaalde middelen en bepaalde tijdskeuzes. Hiermee is beleid een poging om een antwoord te geven op een (maatschappelijk) probleem. Echter om te bepalen of het beleid een antwoord is, dienen de gevolgen van het beleid inzichtelijk te worden gemaakt. Oftewel tot welke maatschappelijke effecten leidt het beleid?

Het voltooiën van de beleidscyclus en inzichtelijk maken van de beleidseffecten is essentieel voor de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. Op basis van het monitoren van de beleidseffecten kan de raad en het college van B&W bijsturen op het beleid om de doelen te bereiken. De rekenkamer wil in dit onderzoek inzicht bieden in hoeverre de gemeente Deventer aandacht besteedt aan het onderwerp meetbaarheid. Het onderzoek dient ook als inspiratie voor verschillende meetinstrumenten. Bij dit onderzoek wordt een voorverkenning uitgevoerd en het onderzoek start in de tweede helft van 2023. In de voorverkenning wordt ook besloten over de vorm van het onderzoek, bijv. een rapport of een kennissessie.

Dit onderzoek focust zich niet op de leesbaarheid en indeling van de begroting of andere producten uit de P&C-cyclus. Het adviseren over de leesbaarheid en indeling van producten uit de P&C-cyclus behoren tot de taak van de auditcommissie. Meetbaarheid van beleid is een suggestie vanuit de raad.

4.4 DoeMee-onderzoek NVRR over klachtenafhandeling

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissie organiseert een DoeMee-onderzoek voor rekenkamer(commissie)s over klachtenafhandeling in 2023. Dit onderzoek wordt in overleg met de Nationale Ombudsman vormgegeven. De rekenkamer heeft het voornemen om deel te nemen aan dit onderzoek. De planning van dit onderzoek is afhankelijk van de NVRR.

Bijlage 1

Sociaal	Ruimtelijk	Digitaal	Bestuur / Economie
<ul style="list-style-type: none"> • Meetbaarheid in het sociaal domein 	<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingswet 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatieveiligheid in DOWR 	<ul style="list-style-type: none"> • Inwonersparticipatie
<ul style="list-style-type: none"> • Sociale wijkteams 	<ul style="list-style-type: none"> • Grondbeleid – risico's en grondexploitaties 		<ul style="list-style-type: none"> • Leegstandsbeleid
<ul style="list-style-type: none"> • Wet Inburgering 	<ul style="list-style-type: none"> • Afval- en grondstoffenbeleid 		<ul style="list-style-type: none"> • Vastgoedbeleid
<ul style="list-style-type: none"> • Problematiek van thuiszitters 	<ul style="list-style-type: none"> • Woningbouw 		
<ul style="list-style-type: none"> • Handhaving / sociale recherche • participatiewet 	<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsdienst 		
<ul style="list-style-type: none"> • Schuldhelpverlening (keten) 	<ul style="list-style-type: none"> • Parkeer en mobiliteitsbeleid / infrastructuur laadpalen 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Straatverlichting (Led it be) 		